



Blomster

UTGITT AV BLOMSTERVENNERS KLUBB

vennen

Nr. 2-2007
ÅRGANG 30

Magnolia liliiflora 'Nigra'



Dette er den røde av mine seks magnoliaer, og det er den ene av to jeg kjøpte på billigsalg i 1998 for 98 kroner stykket (man kan være heldig!). *Magnolia liliiflora* 'Nigra' er et lite tre som passer svært godt i små hager. Den er den mest hardføre av alle *Magnolia liliiflora*-kultivarene og er den med den dypeste rødfargen. Blomstringen begynner i juni, men 'Nigra' har den gode egenskap at den fortsetter å blomstre utover sommeren, og den kan komme med enkelte blomster på høsten (så i månedsskiftet august/september i år et stort flott

eksemplar i Drøbak som hadde svært mange store knopper!). Her på Ås har den tålt alle vintrene godt, selv om den ikke er regnet blant de mest hardføre av magnoliaene. Den har blomstret godt siden 2001, har tålt å bli flyttet to ganger og beskåret ganske kraftig. Nå står den ved vår terrasse, formet som et lite, oppstammet tre, og den har satt mange knopper, så nå er det bare å glede seg til den springer ut. Sagt på en annen måte, dette er en meget attraktiv magnolia.

TEKST OG FOTO: EBBA HOLMBOE

Styre og redaksjon

FORMANN

Tommy Tønsberg
Prost Stabelsvei 265
2019 Skedsmokorset
Tlf. 952 56 300

SEKRETÆR

Signe Videm
Langårdsv. 6, 1404 Siggerud
Tlf. 64 85 73 70

KASSERER

Gøril Fjellet
Vie, 2337 Tangen
Tlf. 62 58 20 34

E-POST:

styret@blomstervenner.no

KONTONR. 7877 08 28529

Adresseforandring meldes til kasserer.

REDAKTØR FOR BLOMSTERVENNEN

Kenneth Ingebretsen
Prost Stabels vei 265
2019 SKEDSMOKORSET
Tlf. 91 61 65 93
E-POST: kenneth@devabotanica.com

REDAKSJONSMEDARBEIDERE:

Ståle Sørensen, Ebba Holmboe og
Tommy Tønsberg

Innhold

Magnolia liliiflora.....	s. 2
Styre og redaksjon	s. 3
Fra formannen	s. 4
Redaktøren	s. 5
Mine primulagleder	s. 6
Noen Meconopsis- hybrider.....	s. 12
Bokanmeldelse.....	s. 16
Møtedatoer fremover...s.	18
Planteportrettet	s. 20



FORSIDEBILDET

Primula capitata mooretiana

Foto: Ebba Holmboe

Vårens fyrverkeri

Hver årstid har sin sjarm, men for meg er våren den mest spennende.

Spesielt spennende er det med nye planter, som ikke har overlevd en vinter i hagen før. I år er jeg spesielt overrasket over en liten puteplante ved navn *Bolax gummifer* som har klart vinteren, og *Ranunculus kochii* som jeg kjøpte på Blomstervenners Hagehelg sist år, har også blomstret. Den var faktisk så tidlig ute i år at de første blomstene ble skadet av frost. Den minner om vår hjemlige vårkål, men er større og blomstene mer stjerneformet, som et fyrverkeri!

I år planlegger vi et lignende arrangement som fjorårest hagehelg. I stedet for et vanlig medlemsmøte i oktober har vi tenkt å invitere til en "Alpinlørdag". På denne lørdagen kommer tre foredragsholdere for å snakke for

oss. Programmet er ikke helt spikret ennå, men hold av dagen, datoen er 27. oktober.

Under kan dere se noe av det som var i blomst 25. mars i hagen i år.

Programmet for resten av året er også fastlagt, og vi håper dere setter av datoene og at vi sees på møtene.

Vår trofaste frøpakker og -distributør, Tone Lise Smith, har ytret ønske om hjelp til frølisten siden oppgaven begynner å bli veldig stor, håper noen har lyst og anledning til å være med å pakke. Ta kontakt med undertegnede hvis du kan bidra.

Tommy Tonsberg

tommy@devabotanica.com

tlf. 952 56 300



Hagens mange sider

Hagene våre blir preget av årstidens det er noe alle vet, det samme blir opplevelsen av hagen. Våren er som et magisk yr av myldrende liv av planter og dyr. Her er det ingen tid å miste! Alt skjer på kort tid og alt blir veldig intenst. Effekten av sol, varme og planter gjør at selv vi mennesker kvikner opp. Dette er tiden for å lade batteriene. Ettersom sommeren skrider frem, kan det virke som både natur og mennesker roer seg ned og brikkene faller på plass, slik at hagen får utviklet sitt fulle potensiale. Denne tiden er for harmoni og balanse. Når så høsten kommer, og de fargerike bladene daler lekende mot bakken, vet vi alle at det er en forberedelse til en ny tid. De klare høstdagene er tiden for ettertanke.

I dette nummeret av Blomstervennen har vi artikler om planter som passer til noen av hagens ulike tids-epoker. Primula er en planteslekt med mange gode vårblomster som



du kan lese mer om. De er som små ballerinaer i hagen! *Meconopsis*-artikkelen i bladet er oppfølgeren til artikkelen "Himmelske planter" (se nr 4.-06.) Her kan du lese mer om denne fantastiske planteslektens mange hybrider, som er så vakre at det kan ta pusten fra en. Ikke rart samlere verden over går gjennom ild og vann får å få tak i disse plantene. God lesning!

Til vi sees igjen.

Ha en nydelig vår og en strålende sommer!

Kenneth Ingebretsen

Meld adresseforandring

Har du fått nytt postnummer det siste året, er du nødt til å melde fra om dette til oss. Posten blir bare videresendt i ett år og dermed kommer Blomstervennen i retur til oss. Gi beskjed!

Mine primulagleder

TEKST OG FOTO: EBBA HOLMBOE

Dansk Primula Klub har spurt meg om å skrive en artikkel til bladet, hvilket jeg har sagt ja til. Jeg er opprinnelig dansk, men flyttet til Norge i 1983 da jeg giftet meg med min norske Jens. Jeg vokste opp i store hager, ved Lillebælt og i Vestjylland, så hageleden har jeg fått inn fra helt liten av. Men jeg må innrømme at det å tippe fra å være hageglad til hagegal, skjedde i 1986 eller 1987 (hukommelsen!!!), hvor jeg som leder av et lokalt hagelag arrangerte en utflukt, og et av målene var Røyse planteskole (drevet av et dansk ektepar!). Her var det så mye spennende planter, så jeg bare gikk langs bedene og plukket med meg den ene ukjente planten etter den andre. Vel hjemme begynte jeg å lete i mine få hagebøker og gamle norske og danske hageblader etter informasjon om de plantene jeg hadde med meg hjem, og dermed tok hageleden min altså et stort steg i retningen gal-skap!

Primula er en planteslekt jeg alltid har vært glad i, som liten var det en kjempestor glede å plukke store buketter av kodriver (hulkravet kodriver – på norsk: marianøkleblom) i skrentene

ned mot Lillebælt. I mine barndoms-hager var primula også rikt representert, og da jeg startet med egen hage i Spydeberg i Østfold, sto primula høyt på ønskelisten, og jeg sådde en god del. Men i 1995 flyttet vi til Ås i Akershus, 30 km sørøst for Oslo og med mye bedre klima enn i Spydeberg, men det betød også å skifte fra hage på 3 000 m² til et atriumhus med hage på 140 m² pluss en liten forhage på rundt 20 m².

Denne lille hageflekken her har jeg anlagt med surjordsbed, og hele hagen er bed, bortsett fra en hellelagt gangsti. Som det sees av oversiktsbildet fra hagen, er den også bygget opp med torvblokker, hvilket gir plass til mange flere planter, og jeg stiller mye med saks, så småtrær og busker blir oppstammet og dermed gir plass for andre planter under. Jeg har stor glede av å samle på litt spesielle planter og har per i dag 114 ulike rhododendron, en del barvekster, småtrær/busker og masser av stauder som passer i surbundsbedet/woodlandhagen, men selv om jeg er ivrig plantesamler, er jeg veldig opptatt av det estetiske. Hagen skal også være en fryd for øyet – og

målet mitt er blomstring 12 måneder i året, men det avhenger av snømengdene, og er ikke alltid mulig.

Jeg må erkjenne at jeg ikke har full oversikt over alle mine planter, men mener å ha rundt 1 000 ulike planteslag her i hagen, så full oversikt får jeg først når alle plantene er kommet inn i mitt plantearkiv på PC-en (har hatt en programmerer til å bygge et

plantearkiv etter mine ønsker, og det fungerer bra og jeg kan legge inn fire bilder til hver plante!).

I mitt plantearkiv er det 43 ulike primulaer, men jeg vet at ikke alle er registrert der, og vi er ved å se en ende på en vinter, og det går alltid en del planter til i løpet av vinteren, jeg bor jo tross alt i Norge. Jeg er ikke alltid flink til å undersøke vekstforhold og



hardførhet innen jeg kjøper, da jeg er en stor tilhenger av å kjøpe planter jeg ikke kjenner, planter jeg synes er fine der de står i planteskolene, og også planter jeg har sett i bøker, på Internett eller i fjernsynsprogrammer og dermed har på ønskelisten.

Når jeg kommer hjem etter en plantejakt, starter registrering som også omfatter fotografering og jakt i mitt "bibliotek" (som har vokst veldig mye) og på Internett. Når jeg har funnet informasjon om plantene, er det så å finne det perfekte stedet i hagen til dem og håpe på at de vil trives og klare de forholdene jeg kan tilby dem her!

Dette var litt generelt om min hage og mitt forhold til primula, og nå vil jeg trekke frem noen av dem som jeg er særlig glad i:

PRIMULA VIALII

Dette var en av de første primulaene jeg selv sådde, og det er en primula jeg alltid har i min hage. Jeg hadde nok ennå større hell med dem i min første hage, hvor det var leirjord (ganske så blå) som jeg forbedret med hestemøkk, torv osv. Der hadde jeg flere år 30–35 blomster på en gang, et utrolig syn. Nå må jeg kjøpe nye planter med ujevne mellomrom, men her hvor hele hagen er bygget opp med torvjord,



1. *Primula vialii*
2. *Primula yargongensis*
3. *Primula villosa*
4. *Primula capitata mooretiana*

som jeg hele tiden forbedrer med tilføring av kompostkutt og torv, er plantene ikke så langlivede, men da er det bare å kjøpe nye...

PRIMULA YARGONGENSIS

Jeg har kjøpt denne primula under dette navnet, men ser at den også heter *Primula involuocrata* ssp. *yargongensis*. Dette er en relativt ny kjærlighet, men de sart lilla, lette blomstene gikk rett inn hos meg. Den står hos meg ved vår vannkule og under et hengende hjertetre, og utviklet seg veldig fint, så det er bare å håpe at jeg ser den til våren.

PRIMULA VILLOSA

Her har vi også en liten sjarmerende primula, som kommer fra Østerrike. Den er relativt ny i min samling. Den



1	2
3	4



bare sto i en planteskole og måtte med meg hjem, og så har jeg satt meg litt inn i dens krav til voksestedet, og det ser ut til å gå godt. Jeg har også *Primula villosa* var. *commutata* og setter også den veldig høyt for dens sarte sjarme.

PRIMULA CAPITATA MOOREANA

Ja, dette er et deilig problembarn, men uansett er den en så flott plante, så den må bare innkjøpes hver gang den dør. Jeg har stor sans for primula med den form på blomsterstanden, og de gir også fine muligheter til å leke med fotoapparatet!

PRIMULA RECUBARIENSIS

Denne lille blå-lilla primulaen er så langt jeg har funnet ut, en relativt ny art som kommer fra Carega-massivet i Italia. *Primula recubariensis* er veldig lik *Primula hirsuta*, men den er jo mye mer rosa i fargen.

Jeg kunne ha fortsatt med mange av mine primulaer, for eksempel *Primula alpicola* med varianter (jeg har *Primula alpicola* var. *alba*, *Primula alpicola* var. *violacea* og *Primula alpicola* var. *luna*), *Primula sikkimensis* (i tillegg har jeg planter fra en frøinnsamling

som er betegnet *Primula sikkimensis* SSSE 199 og *Primula sikkimensis* var. *hopeana*) og *Primula sieboldii*, som jeg har flere forskjellige av (jeg har blant annet disse to navnesortene: 'Galaxy' og 'Dancing Ladies'), men nei, jeg må bare slutte og konkludere med at jeg er utrolig glad i primulaer og kommer alltid til å kjøpe nye og uprøvde primulaer jeg kommer over. Jeg var en gang så heldig å få oppleve å være på Chelsea Flower Show i London, og det var veldig spennende å se alle disse showprimulaene, men det er nok ikke noe å satse på i en liten hage med norsk vinter.

Denne artikkelen har stått i Dansk Primula Klub sitt medlemsblad. Du kan lese mer om Dansk Primula Klub på www.primulaklub.dk

1. *Primula alpicola* var. *alba*
2. *Primula recubariensis*



1



2

Noen *Meconopsis*-hybrider

TEKST OG FOTO: TOMMY TØNSBERG

Det er liten tvil om at *Meconopsis*-slektens rene arter er dyrkningsverdige planter for hagen. Men at det ligger et stort hybridiseringspotensiale innen denne slekten, er noe de mest populære hybridene i dag viser.

Et av de viktigste målene med hybridiseringsarbeidet innen slekten *Meconopsis* består i å lage flerårige planter med spesielle karakteristikk. Spesielt morsomt er det hvis en kan lage en hybrid med en av de monokarpe artene og få avkommet så likt morplanten som mulig, men samtidig bli både flerårig og langlivet.

Dette hybridiseringsarbeidet er ikke vanskelig, og du kan selv lage dine egne hybrider i hagen, hvis du dyrker forskjellige *Meconopsis*.

En av de vanligste, *Meconopsis* 'Lingholm' (Fertile Blue Group) ble omtalt i Blomstervennen nr 3-2007, og gjentas ikke her.

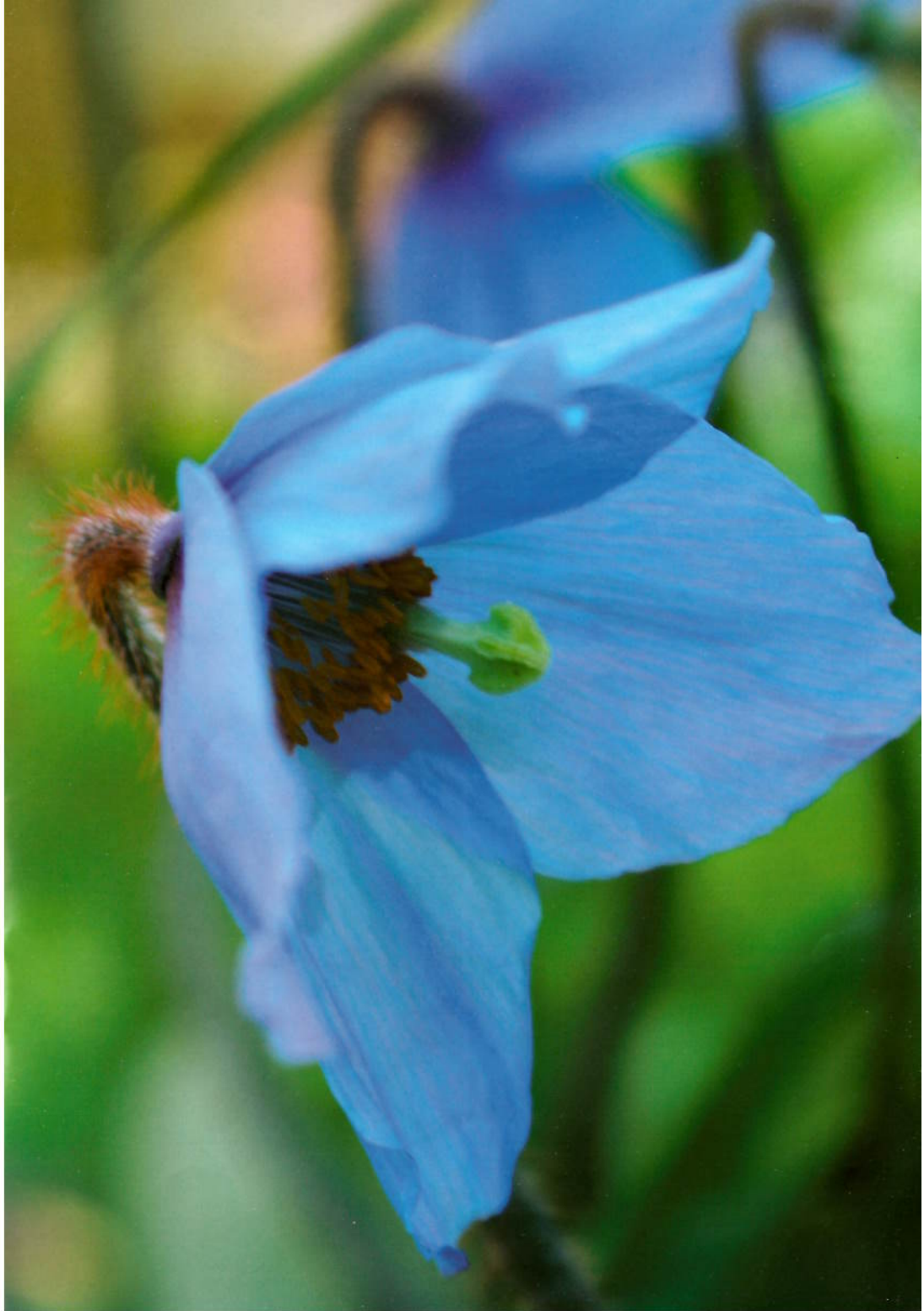
Meconopsis x *beamishii* er en ca. 80 cm høy skjønnhet med kremgule blomster. Den har vanligvis 5–8 kronblad og er som regel en staude. Det hender at enkelte former som

man får frem fra frø, er monokarpe. Denne hybridene er en krysning mellom *Meconopsis grandis* og *Meconopsis integrifolia*. Den har bladverk som *Meconopsis grandis*.

Meconopsis x *sarsonii* er ganske lik den foregående, men har blomster med fire kronblad. Bladverket er mer likt det hos *Meconopsis betoniifolia*, og den blir også ca. 80 cm høy. Blomstene er kremgule også på denne hybridene. Både *Meconopsis* x *sarsonii* og *Meconopsis* x *beamishii* setter frø.

Meconopsis 'Marit' er en vakker hybrid som er kommet frem i Tromsø, og har vist seg å være en veldig god hybrid. *Meconopsis* 'Marit' blir ca. 1 meter høy og er en staude. Den setter sideskudd og formeres ved deling. Dens foreldre er *Meconopsis* 'Lingholm (Fertile blue Group)' og *Meconopsis* x *beamishii*. *Meconopsis* 'Marit' har fått oppmerksomhet også i utlandet og blitt tildelt en PC-pris (Preliminary Commendation) i Storbritannia fordi den er en god hageplante. Denne hybridene er steril.

1. *Meconopsis* 'Gunvor' er en skjønn valmuesøster for hagen.



Meconopsis 'Gunvor' er en kryssning mellom *Meconopsis simplicifolia* og *Meconopsis betonicifolia*. Den er laget av Gunvor Øverås og har et lavt bladverk og himmelblå nikkende blomster. En virkelig skjønnhet for hagen.

De vakre plantene klokkevalmuesøster (*Meconopsis quintuplinervia*) og silkevalmuesøster (*Meconopsis punicea*) har blitt opphav til en hybrid *Meconopsis* x *cookeii*. Den ansees av noen for å være mindre vakker enn sine to foreldre, men er langt fra stygg, og bør absolutt bli mer vanlig i norske hager. Av *Meconopsis quintuplinervia* har den arvet en flerårig livssyklus, og sprer seg med utløpere. Av *Meconopsis punicea* har den fått innslag av den røde fargen, og de aller fleste av disse hybridene er heller skittenlilla i blomsten. Likevel brukes denne hybridene i krysningsarbeidet for å lage en rød blomstret valmuesøster med ordentlig røde blomster. I Skottland er en hybridiser kommet veldig nær, men foreløpig her i Norge får vi nøye oss med å dyrke den eiendommelige rød lilla blomsten.

Meconopsis x *finlayorum* er en hybrid mellom *Meconopsis quintuplinervia* og *Meconopsis integrifolia*. Den skal ha lyse kremfargede bloms-

ter, men ellers være relativt lik *Meconopsis quintuplinervia* i veksten. I fjor sommer forsøkte jeg å krysse *Meconopsis quintuplinervia* med *Meconopsis integrifolia* i håp om få til en kryssning. Det ble ihvertfall frø som ble sådd samme høst fordi jeg har lest at frø av *Meconopsis quintuplinervia* ikke liker å tørke for lenge. På grunn av den milde høsten begynte frøene å spire ute i november, og jeg var nødt til å flytte frøpottene inn i veksthuset. Her spirte flere småplanter, og nå står de ute for å vokse seg større. Bare tiden vil vise hvordan de kommer til å se ut.

Det er ingen kunst å krysse *Meconopsis* selv. Med en bløt pensel kan du overføre pollen mellom to arter som du gjerne vil lage en hybrid med. Merk blomsten du har laget kryssningen på godt slik at du er sikker på å høste inn riktige frø. Til høsten må du passe på frøkapslene og høste dem inn så snart de begynner å sprekke opp i toppen av kapselen.

Forhåpentligvis vil vi få flere spennende, norskproduserte *Meconopsis*-hybrider i fremtiden.

1. og 2. *Meconopsis* x *cookeii* i Arktisk Alpin Botanisk Hage i Tromsø
3. og 4 *Meconopsis* 'Marit'



1 2
3 4



Bokanmeldelse

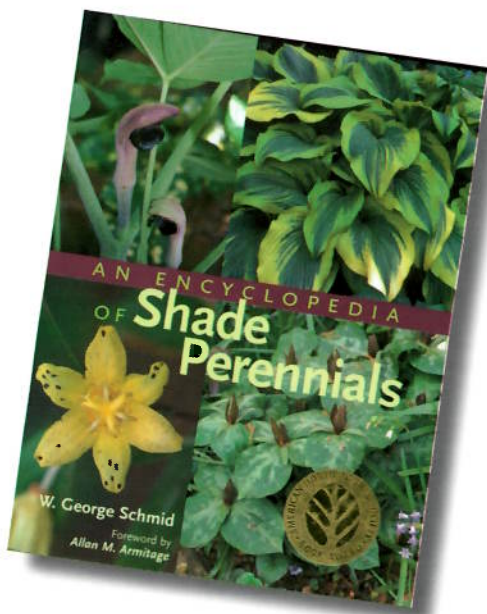
An Encyclopedia of Shade Perennials

W. George Schmid
Timber Press 2003

Denne amerikanske boken på over 370 sider i tillegg til en stor avdeling flotte fargebilder gir en utrolig omfattende oversikt over hvordan du lykkes med en ”skyggehave”. Den åpner med en grundig gjennomgang av forskjellige skygge typer, ulike jordtyper, hvordan du bør vanne og gjødsle og hvordan du takler andre utfordringer du opplever i møtet med skyggeplanter. Gjennom hele boken finner du dyrkingsveiledninger med tips om toleranse overfor varme og kulde, skyggeintensitet, jordbearbeiding, formering og skadedyr og sykdommer.

Forfatteren har mer enn femti års praktisk gartnererfaring, hageutdannelse og omfattende reiser med studier av skyggestauder på deres naturlige voksesteder, og boken er gjennomsyret av både hans praktiske dyrkingstips og hans personlige tanker om de mange plantene.

Bokens oppbygning gjør den svært oversiktlig å bruke. Den åpner med gjennomgangen av forutsetningene for en skyggehave – hele tiden ispedd



Schmids personlige kommentarer og tips – og fortsetter med en beskrivelse av hva som menes med ”skyggeelskende” og ”skyggetålende” planter og en gjennomgang av begreper som hardførhet, hva som har betydning for hvor lenge plantene vil leve, hvilken betydning har plantenes vekstform og farger for hvordan det er fornuftig å bruke dem. Del 2 er en gjennomgang av stauder som egner seg for skyggehaven. Plantene er ordnet alfabetisk etter slekt, noe som gjør det enkelt å finne frem til beskrivelsen av planten du er ute etter. Hver slekt innledes med en generell omtale før de enkelte sortene og kultivarene beskrives i detalj. Totalt er det beskrevet over 7000 ulike planter fra 184 slekter. Boken har gode foto-

grafier av plantene, men dessverre er ikke bildene plassert sammen med beskrivelsene, men samlet i midten av boken. Det gjør at du må slå opp på to steder samtidig for å få full oversikt.

Alt i alt er dette så absolutt en svært god både grunnbok og oppslagsbok for enhver som har latt seg sjarmere av de utrolig mange plan-

tene – blomstrende og bladplanter – som egner seg i en skyggefull hage. Den gir både kunnskap og informasjon for så vel nybegynneren som den mer erfarne.

ANMELDT AV:

Elba og Jens Holmboe

Tur til STAs riksmøte i Uppsala 24.-26. august

Vi setter opp buss til de svenske trädgårdamatøernes riksmøte.

Pris: kr 1700,- per person i dobbeltrom
kr 2200,- per person i enkeltrom

I prisen inngår bussreise, 2 overnattinger med frokost, enkel middag på reise til og fra Uppsala.

Hagebesøk ved ankomst Uppsala fredag. Ellers følger vi STAs program. Det blir avreise fra Oslo fredag morgen. Hjemkomst søndag kveld.

Viktig : Det dere vil være med på av aktiviteter som trenger påmelding til STA, må hver og en ta direkte med STA. Dette står det om i medlemsblad nr. 2 fra STA.

Påmelding til Gøril Fjellet telefon 625 82 034 innen 1 mai.

Det er begrenset antall hotellrom, så først til mølla...

Uppsala feirer 300 års jubileum for Linne i 2007, så byen er verdt et besøk for oss som er interessert i planter.

Møtene fremover

MANDAG 23. APRIL KL. 19.30

Rosenes plass i hagemiljøet

v/DAG LYNGAR

Dag har en hage ved Mjøsa med nærmere rosesorter 400. Han vil gjerne dele sin hageglede og entusiasme med oss og formidle noen av de kunnskaper man bør ha for å kunne lykkes med roser. Valg av roser, duft, form, farger, vekst, planting og voksested, er temaer han vil berøre.

Han vil også vise vakre bilder av verdifulle roser og begrunne hvorfor de ansees som verdifulle. I tillegg vil Dag vise hvordan du kan stiklingsformere roser. La deg inspirere til å dyrke roser i hagen din! Dag vil gjerne fortelle at det er mye lettere enn du kanskje tror.



MANDAG 24. SEPTEMBER KL. 19.30

Rhododendron og magnolia

v/Roger Karlsen

Roger Karlsen er et velkjent navn i Rhododendronkretser, og denne kvelden vil han fortelle oss om noen av sine favorittrhododendroner og magnoliaer som han dyrker i sin hage i Hvitsten.

Roger vil også komme innom området bestøvning og hvordan man kan lage egne hybrider.

LØRDAG 27. OKTOBER

Alpin-lørdag

Inspirert av suksessen med Blomstervenners hagehelg i fjor har vi lyst til å følge opp med Alpin-lørdag i år.

Programmet er ennå ikke helt fastlagt, men vi kan love at det blir spennende foredrag fra tre forskjellige foredragsholdere. Foreløpig har Larz Danielsson fra Sverige takket ja til å komme, og forfatter av boken *The Caucasus and its flowers*, Vojtec Holubec kommer også. Vi venter fortsatt på bekreftelse på hvem den tredje foredragsholderen vil være. Vi satser på å finne en konferansesal i nærheten av Gardermoen slik at det blir mulig for langveisfarende medlemmer å komme til møtet.

Det vil bli serveret lunsj under møtet, men alle detaljer rundt hvor vi skal være, er ikke fastlagt ennå. Hold av datoen, mer info kommer i neste utgave av Blomstervennen.

.....

Møtene fremover:

Mandag 26. november – På tur til Peloppones med Alpine Garden Society v/Anne Ka Glømmi

Mandag 10. desember – Hagen i Vie v/Gøril Fjellet

.....

Hjelp ønskes

Vi trenger hjelp med frøformidlingen vår. Folk som er interesserte i å hjelpe til med pakking av frøposer, bes ta kontakt med undertegnede.

VÅRTREFFET 3. JUNI

Som i fjor trenger vi hjelp av medlemmene på årets Vårtreff. Har du noen planter å avse som Klubben kan få til salg på treffet? Har du lyst til å hjelpe oss på standen? Ta kontakt.

For styret: Tommy Tønsberg, tommy@devabotanica.com tlf. 952 56 300

.....

Planteportrettet

Helleborus thibetanus

Helleborus thibetanus kommer fra Kina, hvor den vokser på fuktige skråninger sammen med *Astilbe*, *Hemerocallis* og *Fritillaria*.

Hos oss står planten i et torvbed, og i år blomstret den allerede i begynnelsen av mars. Den har vakre rosa blomster som blir fem–seks cm i diameter. Blomsterfargen er som på bildet, men former forekommer også med mørkere blomster.

Bladverket er dekorativt og visner dessverre ned på ettersommeren.

Plasser planten i humusrik jord som ikke tørker ut.



TEKST OG FOTO: TOMMY TØNSBERG